

REDACTIA:
și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2

Articoli și corespondențe pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni precum și taxele de abonament se trimit Administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:
PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.

PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.

Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Asociațiunea.

A zis Domnul ca mai întâiu să fie lumină, și toate câte s'au făcut întru lumină s'au făcut. — Lumina sufletului e biserica, școala și alte instituțiuni, cari au de scop ridicarea sufletului prin cultură. — O astfel de instituțiune e și Asociațiunea Arădană creată pentru literatura românu și cultura poporului Român.

Asociațiunea e o instituțiune națională, care împreună cu biserica și școala poartă războiul cel mare al luminării. Ostenii ei, în mare parte să recrutează din legiurile Clerului și învățătorei noastre; nu e nici a unitului nici a neunitului, nici a bogatului nici a săracului nici a aristocratului nici a democratului, ea e a tuturor Românilor. În Treimea noastră culturală Asociațiunea e a treia față.

S'a înființat între cele mai favorabile împrejurări la anul 1862 când inimile erau deschise pentru o nouă viață culturală. Alergat-au atunci cu obolul său mic și mare bogat și sărac, femei și bărbați nu numai din Comitatul Aradului ci din întreagă Româniea de sub coroana Sf. Ștefan, căci festivitățile Asociațiunii de pe vremuri erau punctele de întâlnire ale fraților de aceeași limbă. Nu s'a pomenit o însuflețire atât de mare în jurul unei mișcări culturale cum a fost aceea, care a inaugurat Asociațiunea Arădană. Însă împrejurările fatale au oprit-o în dezvoltare ei și în agonia morții a stat până când s'au schimbat oamenii și a venit o altă generație, care a luat moștenirea: 3 fl. în bani gata și un nume compromisat. Generația tânără, care a luat asupra sa trezirea la viață a Asociațiunii, a întâmpinat mari greutăți; reculegerea înaintă încet pentru că Asociațiunea reactivată avea să lupte din greu, căci erau și de aceia, cari nu înțelegeau rostul cultural al Asociațiunii din Arad, pe care o priviau ca o descentralizare în raport cu Astra. Aceștia doriau o singură fortăreață în mijlocul orașului și credeau, că aceasta una ar fi mai tare decât mai multe situate în marginea cetății.

Umăr la umăr luptând s'a putut face din moștenirea de 3 fl., 20.000 cor., deși an de an a ajutat cu 700—800 cor. pe tineri meseriași de a căror creștere Asociațiunea noastră a îngrijit foarte mult; fără să mai amintim celalalt capital mai mare, care formează propriul fond al Asociațiunii, capitalul moral, care astăzi grupează toată suflarea românească în jurul ideii culturale cuprinsă în Asociațiunea Arădană, care Joi în 25 Ian., (12 Febr.) și-a sărbăt adunarea generală între festivități, cari ne reaminteau zilele mari ale acestei societăți. Suntem fericiți a arăta acest eveniment în istoria noastră culturală și avem firma convingere că sub conducătorii de astăzi va ajunge înălțimea, care a fost idealul întemeietorilor acestei Asociațiuni.

Apele, ca prin cădere să efectueze o muncă oare-care, trebuie ca prin căldura soarelui să fie mai întâiu ridicate în vârful munților, tot așa va trebui ridicată Asociațiunea prin căldura inimilor noastre.

Ședința Asociațiunii.

La oara 10 sala festivă a primăriei e plină tixită de lume. Aproape toată clasa cultă din Arad și împrejurimi și-a ținut de sfântă datorie să se prezinte la serbarea mare a culturii românești. În public să observă îndeosebi tineretul. Elevii seminarului diecezan, în frunte cu profesorii lor sunt în număr complet. De asemenea au venit corporativ elevele școlii civile de fete. Dar mai multă surprindere face cununa de țărani, îmbrăcați în haine de sărbătoare, cu fețele roșii, sănătoase, privind cu sfială în jurul lor.

La masa prezidială: R. R. Giorogariu, înlocuind pe P. S. Sa I. Papp, Nicolae Oncu, Vasile Goldiș, Sava Raicu, Dr. Ioan Suciu, Sever Bocu, Petru Truța, prof. Micula, V. Antonescu, Cornel Lazar.

Într'o liniște solemnă se ridică P. C. Sa, protosincelul Roman Giorogariu, să deschidă adunarea în numele P. S. Sale episcopului Ignatie, președintele de onoare, care din cauza morbului nu putea să se prezinte. Prea Cuvioșia Sa e primit și ascultat cu mare atențiune. Cuvintele respicat rostite fac o adâncă impresie.

Lăsăm să urmeze discursul în întregime:

*Onorată adunare generală!
Doamnelor și domnilor!*

Cu sfială ocup locul ilustrului nostru prezident, împiedecat prin forță majoră, dela bucuria de a vă

vedea adunați în jurul său, ca împreună lucrători la idealul culturii românești, care ne-a întrunit astăzi în număr atât de frumos. Întrunirea d-voastră este o mărturie vie, că, Asociațiunea aradană n'a murit ci a dormit numai, dacă de dormitare se poate considera și modesta activitate de reconstruire, ce a dezvoltat-o dela reactivarea sa. Mai sunt suflete inspirate de dorul de a lucra pentru „înaintarea literaturii române și a culturii sociale“, precum este scris în primul §. a „Asociațiunii naționale aradane pentru cultura poporului român“, izvorit din sufletul iubitor de neam a înaintașilor noștri.

Mijloacele pentru realizarea idealului nostru cultural sunt clar indicate în statute: a crește o generațiune pentru știință, artă, industrie, comerț, agronomie; a onora pe învățătorii cei buni, pe scriitorii români la editarea lucrărilor literare; a sprigini școlile; a întemeia o bibliotecă; a susține o localitate ca centru de întrunire socială. Cu un cuvânt a forma aceea lume intelectuală, care ne face posibil progresul civilizațiunii, de sub care nu ne putem subtrage sub nici un cuvânt istoric, dacă e să nu fim striviți de el ca vermi pământului.

Aceste înțelepte dispoziții din statute denotă, că întemeietorii acestei Asociațiuni n'au fost numai oameni de inimă, ci și bărbați luminați cu prevederi largi în tainele dezvoltării unui popor. Decretarea chestiunilor noastre vitale, de chestiune culturală e o înaltă concepțiune a problemei noastre de existență. Acest punct fix are să rămână ideea conducătoare a tuturor lucrărilor Asociațiunii.

Direcțiunea Asociațiunii s'a achitat și până acum de aceasta datorie, între marginile modestelor condițiuni ce i-s'a dat dela reactivarea Asociațiunii, înfruntând greutatea împreună cu reînvierea unui corp bolnav: a distribui din an în an modeste ajutoare mai ales pentru tinerii dedicați carierii industriale și a agonisit pe lângă aceasta modestul capital despre care vi-se va referă. Dela d-voastră doamnelor și domnilor depinde, ca lucrarea ei să devină tot mai intensivă, și să se estindă asupra tuturor ramurilor culturale indicate în statutele Asociațiunii.

Muncă și jertfă vi-se cere dară, doamnelor și domnilor, în numele culturii românești. Un popor care nu este capabil de muncă și jertfă nu este vrednic de viață. Cel tare să vină într'ajutorul celui slab, aceasta este rațiunea asocierii în jurul unui scop comun: așa se creiază individualitățile mari sociale, așa s'au înălțat popoarele culte de astăzi.

Cultura n'are hotare, ia este un bun comun al tuturor neamurilor, — lumina ei tuturor luminează. Dela noi depinde să aducem, prin muncă și jertfă, sub acoperământul ei toate breslele societății noastre și prin aceasta să intrăm în concertul popoarelor culte și fericite. Când va fi mai puțină mizerie va fi mai puțină și tânguarea și ciocnirea, *intra et extra muros*.

De rândul facultăților noastre culturale, avem mărturia vremurilor trecute și prezente, că neam mai ales decât al nostru nu este, atunci când se avântă în curentele culturale. Fie ca aceasta zi de sărbătoare să rămână momentul unui nou avânt în viața noastră culturală de pe acest pământ binecuvântat de D-zeu, unde suntem chemați a trăi și muri, în cinste și cu sfârșit creștinesc. Posteritatea va fi îndreptățită să se pronunțe, că ce întrebuițare am făcut de talantul moștenit dela străbunii noștri. Și pentru timpul nostru noi avem să răspundem.

Inspirat de aceasta gândire și simțire, vă zic, doamnelor și domnilor, un călduros bine a-ți venit

subt steagul culturii românești, și declar deschisă ședința adunării generale a „Asociațiunii naționale aradane pentru cultura poporului românesc“.

După ce să liniștesc aplauzele D-l R. Ciorogariu anunță că „Astra“ s'a reprezentat prin dl *Em. Ungurian* din Timișoara, Societatea pentru fond de teatru, prin dl *Procopiu Givulescu* din Radna. Adunarea îi aclamă viu.

Discursul d-lui Goldiș.

Se ridică apoi dl *Vasilie Goldiș*, directorul asociațiunii și în mijlocul unei solemne tăceri, își rosteste discursul, pe care ținem de asemenea să-l reproducem întreg. Magistratul discurs al d-lui Goldiș e întrerupt din când în când de isbucnirile entusiaste ale publicului. Sfârșitul discursului rostit întreg cu o claritate clasică în dicțiune, e acoperit de aplauze generale.

Prea Cuv. și M. On. d-le președinte!

Onorată adunare generală!

Simțesc o adâncă emoțiune, când în calitate de prim-director al Asociațiunii din Arad pentru cultura poporului român întâia dată mi-se dă prilej a mă adresa On. adunării generale.

Fiu al comitatului Arad, dar din toată copilăria crescut în acest oraș, sunt cuprins de deosebită mândrie, când văd, cum românii din provincia Aradului arborează aici din nou mândrul steag al culturii românești.

Aradul nu este lipsit de tradițiile acestei culturi.

Sunt acum aproape o sută de ani, de când în acest oraș la anul 1842 s'a înființat cea dintâi preparandie românească. Această școală a avut între luminătorii săi pe *Dimitrie Tichindeal*, unul dintre făcliile neamului nostru. Pe acest pământ și-a dezvoltat *Moise Nicoură* eroica sa luptă pentru desrobirea bisericii strămoșești din ghiarele slavismului. Și când după apunerea vremurilor amare ale iobăgiei, românii din țările de sub coroana Sfântului Ștefan au început să-și ridice ochii umezi de lacrimile durerilor seculare spre lumina inveselitoare a cunoștinței, când în țara Ardealului la anul 1861 sub ocrotirea celor doi mari arhieri români Andreiu Baron de Șaguna și Alexandru Șterca Șuluț ei au înființat cea dintâi societate culturală, Asociațiunea transilvană pentru literatura română și cultura poporului român, atunci numai decât în anul următor 1862 dintre toți românii locuitori în țara proprie a Ungariei, aradani au fost aceia, cari au înființat aici în Arad Asociațiunea națională pentru cultura poporului român, nu numai a poporului din Arad și provincia aradană, ci pentru întreg poporul român din Ungaria proprie, căci după statutele ei membrii acestei Asociațiuni puteau și pot să fie toți românii, locuitori ai patriei ungare. La primul apel, poporul românesc din aceste ținuturi, dornic de lumină și învățătură, a vărsat suma de 60 mii de coroane pe altarul luminării sale. Și cine răsfoiește filele prăfuite din istoria mișcărilor acestui popor de prin anii 1860, cu duioșie se poate convinge de furtunoasa zvârcolire a acestor români, ca să iasă din negura neștiinței la luminișul dulce al culturii.

Ca orice epocă de avânt cultural, a zămislit și vremea aceasta pe poetul aspirațiunilor sale în persoana lui *Iulian Grozescu*, ale cărui poezii le-a editat în anul 1869 aici în Arad cu tiparul lui Ștefan Gyulai românul vrednic de aducere aminte Mircea B. Stănescu. E aproape uitat cu desăvârșire la intelectualii

români renumele lui Iulian Grozescu, dar țăraniile de prin satele noastre declamează și astăzi poezia :

Unde, unde, moș Martine ?
La biserică vezine,
Să mă rog mai câte-odată
Pentru lumea cea stricată.

Soarta fatală a smuls aripile Asociațiunii noastre și avântul de vultur a fost înlocuit prin o muribundă licărire. Din palatul de prin piața principală a Aradului Asociațiunea s'a ascuns prin odăițe plătite cu modestă chirie și în urmă se pareă, că i-a încetat răsufierea.

Nu merită soarta aceasta harnicul popor românesc din preajma Aradului, căci el și în aceste vremuri de lăncerire a dat din sânul său scriitori ca Ioan Slavici, care prin condeii lui învăliți în farmecul dulceniului nostru graiu a creiat la cele 3 milioane de români din Țara-Ungurească o nouă epocă de progres a limbii românești, apoi pe I. T. Mera, tot din satul cel vestit al Șiriei, care a scris puțin, dar cecece a scris, sunt adevărate perle în literatura românească.

Năzuințele spre cultură ale românilor arădani s'au concretizat mai pe urmă într'un ziar apreciat de toți românii, iar astăzi, iată, văd redesteptându-se din somnu-i adânc Asociațiunea națională din Arad pentru cultura poporului român.

E nespus de mare chemarea acestei Asociațiuni. Ea trebuie să fie mama ocrotitoare a limbii românești aici la marginile cele mai spre apus ale neamului nostru. Ea are menirea să fie cheagul, care să ne unească pe toți pentru gustarea fructelor dulci ale culturii. Ea are să intre adânc în viața sătenilor noștri, să le îndrepte moravurile, să-i învețe a cunoaște puterea unirii în cugete și în simțiri, să le arete foloasele traiului sănătos, să le deschidă calea pardosită cu aur a muncii folositoare. Ea trebuie să-și câștige ca scump tovarăș cântarea românească, doina cea de dulce jale, ea trebuie să împodobească veselia în dansul românesc, ea are chemarea să potențeze frumsețea trupului nostru cu fermecătorul port românesc.

Prin muncă stăruitoare, cu înțeleaptă chibzuială și mai presus de toate producându-se și întărindu-se tot mai mult în societatea românească a provinciei arădane simțul solidarității culturale, avem nădejde a ne apropia de sublimele scopuri ale scumpei noastre Asociațiuni.

Simțesc adierea caldă a vântului de primăvară, aud baterea lină a aripelor, ce se pregătesc la sbor și un simț cald de mulțumire mă cuprinde, când mă văd părtaș la învierea veselă a Asociațiuni naționale din Arad pentru cultura poporului român.

Cu glasul tremurând de emoțiune vă strig : Înainte cu Dumnezeu !

După discursul Dnui Goldș a luat cuvântul Dl. Em. Ungurean în calitate de reprezentant al Astrei și Dl. Procopiu Givulescu ca reprezentant al societății pentru fond de teatru fiind viu aplaudați din partea celor prezenți. — Apoi Dl profesor V. Micula cetește următorul raport.

Raportul general

al direcțiunii Asociațiuni arădane pentru cultura poporului român despre gestiunea timpului dela ultima adunare generală până la cea de acum.

Iusstrisime Domnule Președinte !
Onorată Adunare generală !

Activității modeste, cuvinte modeste i-se cuvin. Vrem să zicem că nu ne putem lăuda cu avânturi în

bucurătoare, ba nu am ajuns nici să putem împlini cele prescise prin Statutele Societății noastre.

Direcțiunea de acum a Asociațiunii a primit conducerea agendelor în toamna anului 1907, după ce un lung șir de ani toată activitatea societății să mărgineă la distribuirea unor modeste ajutoare pentru ucenicii de meserii.

Statutele Asociațiuni fixează în 4 puncte scopurile ei mărețe a da ajutor material tinerilor cari se pregătesc pe orice carieră științifică, artistică, industrială ori economică — a compune o bibliotecă pentru folosul membrilor societății, — a instrui o localitate bună pentru folosirea produselor literare și înaintarea culturii sociale și în fine — a conlucra spre eșirea opurilor literare și artistice române.

Sunt mari și frumoase scopurile Asociațiuni, dar — durere — un lung șir de ani activitatea noastră pentru apropierea acelor mărețe scopuri a fost aproape nimic.

În timpul din urmă a lipsit apoi chiar și localul potrivit pentru ședințele direcțiunii, căci Casa națională zidită în suburbiul Pârnerva s'a dovedit absolut nepotrivită pentru de a servi ca localitate pentru scopurile Asociațiuni.

Năzuința cea dintâiu a direcțiunii a trebuit să fie deci aflarea unui local potrivit în centrul orașului pentru ședințele direcțiunii pentru convenirea membrilor și pentru așezarea bibliotecii.

Acest local s'a aflat deo amdată în casele de lângă biserica catedra'ă ale comunei noastre bisericesti, o sală destul de încăpătoare unde s'au transportat mobilele și bibliotecă Asociațiuni. Pentru aceasta sală direcțiunea s'a angajat a solvi arânda anuală de 400 cor. Simțim însă cu toți că prin închirierea sale de sub întrebare, chestiunea nu este nici de cum rezolvată. Asociațiunea din Arad pentru cultura poporului român nici odată nu-și va putea apropia scopurile sale, câtă vreme ea însași nu-și va avea casa sa proprie în centrul Aradului, câtă vreme ea va fi silită să trăiască pribegind din casă în casă.

Cu o sumă de cel puțin 100 mii de coroane s'ar putea nesmintit așeză Asociațiunea noastră la un loc în casele sale proprii, de unde cu demnitatea dorită ar putea revărsa razele culturii românești provincia Aradului nostru și noi nădăjduim, că iubirea de neam a Românilor din aceasta frumoasă și bogată provincie cât mai curând își va ridică un cuib stătător între zidurile acestui oraș.

Ca un modest început spre acest scop primdirectorul Asociațiuni din partea sa a depus la cassa acestei societăți suma de 100 cor., și a predat direcțiunii o declarațiune despre aceea, că în alți patru ani consecutivi va predă Asociațiuni aceeași sumă, deci în total suma de 500 cor.

Cartea, cântarea și muzica, sunt stâlpii culturii naționale, iar cultura adevărată nu să poate întemeia, decât pe moravurile curate și buna stare materială.

Având acestea adevăruri în vedere, direcțiunea a socotit să scruteze cauzele principale ale stricăciunii moravurilor și ale sărăciei materiale, și aflând între acestea cauze ca una dintre cele mai principale, plaga grozavă a alcoolizmului, a socotit să inițieze între marginile modeste ale puterilor sale intelectuale și materiale lupta contra acestei adevărate nefericiri și în scopul acesta a procurat un proiectograf și cu ajutorul acestuia a început seria prelegerilor publice în contra alcoolizmului.

Prim directorul Asociațiuni noastre a ținut prima prelegere de acest soi în Casa Națională în-

intea păturei noastre inteligente, apoi alte tot acolo înaintea țărânilor noastre din Arad. Domnul profesor seminarial și membru al direcțiunii Nicolae Mihulin a ținut apoi asemenea prelegeri în mai multe comune românești din giurul Aradului.

Direcțiunea s'a adresat în urmă comitetului Reuniunii învățătorilor din dreapta Mureșului cu rugarea, ca Domnii învățători să continue aceste prelegeri prin sate și spre acest scop i-a pus la dispozițiune proiectograful Asociațiunii.

Cu multă laudă la adresa învățătorilor noștri putem constata, că rugarea noastră a aflat foarte binevoitoare ascultare și prelegerile antialcooliste în comitatul Aradului au început șir. Despre acestea dăm Onoratei adunări generale raport special lucrat din partea membrului direcțiunii și președinte al Reuniunii învățătorilor d-l Iosif Moldovan.

Un alt mare rău al poporului nostru este, fără îndoială, analfabetismul. Harnicii noștri învățători s'au angajat și pentru combaterea acestui rău și în acest scop mareț direcțiunea a votat Reuniunii învățătorilor un ajutoriu modest de 200 cor. Dl Iosif Moldovan va prezenta Onoratei adunări generale și în această chestiune raport special.

De ani de zile s'au făcut în siml societății din Arad încercări pentru înființarea unui cor, care să cultive cântarea românească. Acestea încercări însă, durere, au rămas totdeauna zadarnice. Acum de când dispune de un local propriu al nostru, direcțiunea a înjghebat din nou un cor mixt sub conducerea D-lui profesor de muzică Trifon Lugojan. Probele până acum se țin regulat și nădăjduim, că pe viitor corul Asociațiunii noastre va fi un nou și puternic cheag pentru societatea românească din Arad și jur.

Deosebită atențiune merită conferențele publice. Acum, când chiar guvernele se ocupă de chestiunea cultivării mai departe a generațiunilor mai în vârstă, societățile culturale au îndoită datorința a ingrijii, ca prin conferențe publice să se țină viu interesul publicului pentru problemele culturale. Plecând din acest punct de vedere, direcțiunea cu ajutorul mai multor sprijinitori ai culturii românești a inițiat și în anul curent o serie de conferențe publice în Arad, dintre care cea dintâi s'a și ținut deja, anume conferența d-lui profesor Ayram Sădeanu despre originea Românilor. În 8/21 Febr., va conferența Doamna Marilina Bocu, despre pictorul Nicolae Grigorescu, în 22 Febr., (7 Martie) dl Ioan Russ Șirianu despre noua mișcare literară, în 1/14 Martie dl Seyer Bocu despre Moise Nicoară și în 21 Martie dl profesor Nicolae Mihulin despre viața omului preistoric, iar pentru adunarea de azi își va țineă publicistul nostru Gheorghe Popp disertațiunea sa despre limba românească.

Un lung șir de ani biblioteca Asociațiunii a stat ascunsă în dulapuri fără nici un rest și fără nici un folos. Acum direcțiunea va căuta modalitățile, ca această bibliotecă să fie pusă la dispozițiunea publicului, ca astfel cartea românească să aște intrare în casele și în cuinile românești. Despre starea bibliotecii Vă prezentăm raport special prin bibliotecarul Cornel Lazar.

Tot sub aripile Asociațiunii câțiva tineri au înființat în zilele din urmă și o orhestră. Ne lipsese însă instrumentele necesare și Asociațiunea își va face una dintre datorințele sale, dacă prin procurarea instrumentelor de lipsă va da posibilitatea să se cultive între noi tot mai mult muzica, floarea cea mai dulce a culturii fiecărui popor.

Situațiunea materială a Asociațiunii nu o putem numi mulțumitoare. Taxa de membru e foarte mică,

totuși membrii sunt foarte puțini. La tot cazul o înzistință mai sistematică din partea direcțiunii în această chestiune, așa credem, ar îndreptă starea actuală. Despre starea financiară a Asociațiunii Vă prezentăm asemenea raport special prin cassarul nostru.

Direcțiunea a continuat și continuă a da ajutoare mai mici ucenicilor de meserii, dar datoriuța noastră cea mai de căpetenie în această afacere o credem în aceea ca să căutăm și să flăm modalitatea de a grupă și a organiza pe meseriașii noștri sub steagul Asociațiunii cu scopul de a-i face și pe dâșii părtași de roadele luminoase ale culturii românești. Neizbutirea încercărilor din trecut pe acest teren nu ne vor descurajă și nădăjeuim, că deja la anul viitor vom fi în stare a raporta și ceva succes pozitiv în această materie de mare importanță.

Va trebui Asociațiunea să se ocupe și de îndreptarea poporului nostru pe te enul economic, apoi de igiena poporului. Tot chestiuni mari și grele vrednice de ambițiunea oamenilor cari doresc binele poporului lor.

În toate acestea chestiuni direcțiunea de acum a Asociațiunii mărturisște principiul sănătos al strămoșilor festina lente, încet, dar progresând.

Aducem la cunoștința Onoratei Adunări generale, că direcțiunea dela ultima adunare până la cea de față a ținut în total 6 ședințe, în cari a desbătut chestiunile puse la ordinea zilei și a luat dispozițiunile de lipsă în aceste chestiuni. Cauza că s'au ținut așa puține ședințe a fost înainte de toate lipsa unui local propriu al Asociațiunii, apoi greutatea cunoscută a tuturor începuturilor, nu mai puțin lipsa de puteri intelectuale cari să se angajeze cu ambițiune la promovarea scopurilor urmărite prin Asociațiune.

Rugăm Onorata Adunare generală, să binevoiască a lua la cunoștință acest raport al nostru și ascultând și celelalte rapoarte să binevoiască a da absolutoriu direcțiunii, care a funcționat dela ultima Adunare generală până în ziua de astăzi.

A urmat raportul casierului Dl Virgil Antonescu din care rezultă că Asociațiunea dispune de 19,491.08 coroane.

Raportul bibliotecarului.

I-se dă apoi cuvânt dlui Cornel Lazar, bibliotecarul Asociațiunii. În bibliotecă sunt azi 690 opuri. Biblioteca în cursul anului a fost slab cercetată, și asta îndeosebi din lipsa unui local potrivit. Bibliotecarul propune deci, ca pe viitor Asociațiunea să închirieze un local mai la îndemâna publicului, și să se voteze o sumă oarecare pentru augmentarea bibliotecii; care ar trebui să fie cel dintâi gând al Asociațiunii.

D Moldovan face tabloul activității culturale a Reuniunii învățătorilor români din protopopiatele aradane I—VII, activitate mănoasă, dezvoltată în două direcțiuni: în contra alcoholismului și în contra analfabetismului. Asociațiunea a sprijinit cu concursul său frumoasa activitate a învățătorilor.

Se alege apoi comisiile: pentru înscrierea de membrii și pentru censurarea rapoartelor comitetului. În cea dintâi se alege d-nii Dr. Ioan Suci, Ioan Moldovan și Ion Vancu. În a doua dnii: Ioan Georgia, Iuliu Herbay, Gerasim Serb, Dr. T. Pop și Dr. A. Grozda.

Comisiile se retrag să se sfătuiască.

Urmează:

Conferința dlui Popp.

Dl Gh. Popp dă cetire conferinții sale despre Limba literară românească în Ardeal. Arătând desvol-

tarea limbii noastre literare în liniamente generale, spune că în Ardeal ea a rămas departe în urma celei din România și caracterizează graiul stricat al cărturarilor noștri.

Conchide că până nu vom avea în graiul viu o limbă literară curată și bogată, nu se va putea dezvoltă nici literatura noastră și primejdia înstrăinării amenință clasa noastră cărturărească.

La sfârșitul conferinței se ține o pauză de 10 minute.

Biroul adunării generale.

Președinte: P. S. Sa Episcopul diecezan *Ioan I. Papp*.

Viceprezidenți: *Roman R. Ciorogariu și Dr. Nicolae Oncu*.

Notari: *Sever Bocu și Dr. Emil Montia*.

Direcțiunea.

Primdirector: *Vasilie Goldiș*.

Al doilea director: *Dr. Stefan C. Pop*.

Notar: *Vasilie Micula*.

Casier: *Virgil Antonescu*.

Exactor: *Ioan Moldovan*.

Econom: *Constantin Don*.

Bibliotecar: *Moise Popovici*.

Membrii în comitet: 1. *M. Veliciu*. 2. *Dr. Ioan Suci*. 3. *Sava Raicu*. 4. *Petru Truția*. 5. *Gheorghe Purcariu*. 6. *Dr. Cornel Iancu*. 7. *Dr. Laurian Luca*. 8. *Iuliu Olariu*. 9. *Iosif Moldovan*. 10. *Nicolae Mihulin*. 11. *Dr. Iustin Suci*. 12. *Dr. Gheorghe Ciuhandu*.

Fisc: *Dr. Iustin Marșieu*.

După pauză.

De *Dr. Ioan Suci* dă citire referatului comisiei dintru înscrierea membrilor.

O lungă listă de membrii fondatori și pe viață rezumă în cifre vorbitoare însuflețirea dar și puterea economică a acestui ținut românesc bogat și puternic.

S'au înscris membri fondatori următorii domni și dne:

Sava Raicu (Arad). 100 cor. *Procopie Givulescu (Radna)* 100 cor. (o acțiune dela „Panciovana“). *Sever Bocu (Arad)* 100 cor. *Dr. Gheorghe Popa (Buteni)* 100 cor. *Dr. I. Ursu (M.-Radna)* 100 cor. *Traian Vățianu (Arad)* 80 cor. *Victor Popovici (Bichișciaba)* 80 cor. *Dr. I. Nemet (Arad)* 80 cor. *Dr. S. Ispravnic (Arad)* 80 cor. *Dr. Liviu Tămășdan (Arad)* 80 cor. *Dr. Vasile Avramescu (M.-Radna)* 100 cor. (o acțiune dela „Panciovana“). *Dr. Cornel Iancu (Arad)* 80 cor. *Dr. Șt. C. Pop (Arad)* 80 cor. *Ioan Ardelean (Sintea)* 80 cor. *V. Beleş (Arad)* 89 cor. *Dr. Demian (Arad)* 80 cor. *Dr. A. Grnzda (Buteui)* 80 cor. *Petru Herbay (Arad)* 80 cor. *Oct. Tămășdan (Moneasa)* 80 cor. *Fabriciu Manoilă (Sămbăteni)* 80 cor. *Dr. Marta (Lipova)* 80 cor. *Const. Don (Arad)* 80 cor. *G. Feier (B.-Ineu)* 80 cor. *Dr. I. Suci (Arad)* 100 cor. *Axente Scula (Șiria)* 80 cor. *Nicolae Marcu (Arad)* 80 cor. *Roman R. Ciorogariu (Arad)* 80 cor. *Vasilie Goldiș (Arad)* 100 cor. *Dr. T. Burdan (B.-Ineu)* 100 cor. *Ioan S. Hălmăgian (B.-Ineu)* 80 cor. *Craciun Chera (B.-Ineu)* 80 cor. *Dimitrie Popoviciu (Cermeiu)* 100 cor. *Dr. N. Traila* 100 cor. *Simion Burza (Arad)* 80 cor. *Dr. Emil Montia (Șiria)* 100 cor. *Ioan Popescu (Toracul-mare)* 80 cor. Ulterior s'au mai înscris următorii membri fondatori: *Const. Grozda (Șimand)*. *Dr. Ioan Pop (Lipova)*. *Gheorghe Nichin (Arad)* 100 cor. *G. Mladin (Șilinghia)*. *Dr. L. Ghebeleş, Mărioara Ghebeleş n. Morariu, Emilian Chicin n. Caba și Nicolae Chicin (Nădlac)*, *Dr. Aurel Novac și soția Florica Pavlovici (Pecica)*.

S'au înscris cu totul 10 membri fondatori cu câte 100 de cor., 38 cu câte 80 de cor. și 81 de membri ordinari cu câte 4—5—6—20 de cor.

Suma totală intrată astăzi în vistieria Asociațiunii aradane este de tot 4460 de cor.

Deci un strălucit succes nu moral numai dar și material.

Președintele îi declară pe toți membri, fondatori și onorari resp. ordinari în ovațiunile entuziaste ale asistenței.

Raportul comisiei de examinare.

Raportul, de *Teodor Papp* avocat spune că Asociațiunea va avea în curând un local propriu. De *Vasilie Goldiș* a dăruit pentru acest scop suma de 100 de cor. și s'a angajat să mai dea 400 de cor., dând în fiecare an câte 100 cor.

Acțiunea antialcoolică a Asociațiunii are succes deosebit. Chiar în părțile Zărandului raportorul că plaga alcoolismului a început să dispară.

Încheiere.

Președintele P. C. Sa protosincelul *Roman Ciorogariu* spune că jertf ce s'a adus pentru Asociațiunea din partea românilor din Arad, și cărturari și popor, este neobișnuită, așa cum ea nu s'a văzut dela înființarea Asociațiunii. Este asta o dovadă, că vrem să dăm viață Asociațiunii, și un bun augur pentru viitor. Mulțamește asistenței întregi pentru aceasta.

La urmă adresează d-lui primar *Varjassy* mulțămirea pentru bunăvoința ce a avu de a pune la dispoziția Asociațiunii localul primăriei.

După o scurtă dar bine simțită cuvântare a părintelui *Dimitrie Popovici* din Cermeiu, care, în numele adunării, mulțamește direcțiunii și tuturor fruntașilor, pentru ostăneală și jertfele, ce aduc pe altarul culturii românești.

Sedința se ridică la ora 12 și jumătate.

Banchetul.

În sala Țotelului „Crucea albă“ la orele 2 p. m. partea cea mai distinsă a asistenței s'a adunat la un banchet festiv. Sunt vre-o 235 de tacăhuri.

La masa principală în loc de frunte șade P. C. Sa părintele protosincel *Roman Ciorogariu*, ca reprezentant al P. S. Sa'c episcopului pe care o boală îl oprește acasă. La dreapta și stânga lui sunt d-nii *Dr. N. Oncu*, *Dr. Stefan C. Pop*, *Dr. Georgiu Feier*, *Sava Raicu*, *Dr. Ioan Suci*, părintele *Traian Vățianu*, *Em. Ungurianu*, *Vercescu* prefectul județului Dolj (România), *Mihai Veliciu*, *Vasilie Goldiș*, *Procopie Givulescu*, *Bosnief Parascivescu*, avocatul băncii generale din București etc. Este lume de pretutindeni, din Arad, din Lipova, din Radna, Beiuș, Oradea-mare, Lugoj, Timișoara etc. deși doliul din Lugoj a reținut multă lume din Bănat și chiar și din Ardeal care se anunțase.

Taraful lui *Goghi* din Orăștie încântă lumea întreagă cu o măiestrie de admirat. Toți convin că e o muzică excelentă cum rar putem auzi aici în Arad.

Toastele.

Cel dintâi toast îl rostește P. C. Sa părintele protosincel *Roman Ciorogariu* pentru M. Sa împăratul.

De *Dr. Nicolae Oncu* regretă că P. S. Sa episcopul I. I. Papp președintele de onoare al Asociațiunii lipsește din cauza de boală.

De *Petru Truța* ridică paharul pentru spiritul conducător al tuturor mișcărilor din Arad, președintele adunării de azi, P. C. Sa părintele *Roman Ciorogariu*.

Dl *Mihail Veliciu* pentru „Astra“ reprezintă prin dl *Emanuil Ungureanu* și societatea pentru teatru românesc, reprezentată prin dl *Procopie Givulescu*.

Dl *Em. Ungureanu* ridică paharul pentru directorul Asociațiunii dl *Goldiș* și direcțiunea întreagă.

Dl *Dr. Stefan C. Pop* aduce elogii oaspeților din România dd. *Vercescu* și *Bosnief Paraschivescu* salutând și pe oaspeții veniți din celelalte ținuturi ridicând paharul pentru toți, cei veniți de departe.

D-nul *Bosnief Paraschivescu* ridică paharul în sănătate femeilor române.

D-nul *Vercescu* aduce elogii Asociațiunii care solidarizează și coordonează forțele poporului și ridică paharul pentru Asociație.

Dl *Dr. Ioan Suciu* ridică paharul pentru țaranul nostru.

Dl *Vasilie Goldiș* ridică paharul pentru elementul care ne leagă, limba românească, pe care dorește să răsune ca nota cea mai dulce în totdeauna în acordul universal al limbilor.

Seara la orele 9 s'a ținut balul „Asociațiunii“ la Crucea Albă.

† Coriolan Brediceanu

1850—1909.

Un fior de nemărginită durere străbate inimile tuturor Românilor. Stăm cu inima sfâșiată de jale adâncă în fața cumplitei lovituri ce am îndurat pe neașteptate.

Coriolan Brediceanu nu mai este. Duminecă dimineața s'a răspândit primădată vestea aceasta sguđuitoare. Din șirul frunțașilor a căzuț unul dintre cei mai buni „valoros fiu al bisericeii și neamului nostru, bunul părinte al familiei sale“.

Viața lui nu se poate fărîma în capitole. El a trăit pe vremuri de necentenite frământări, când sufletul cald anevoie începe între limitele unor opere, la cari se lucrează în tihnă și cu răbdare. Energia lui s'a cheltuit zi cu zi, risipită în nenumărate fapte și nizuinți, cari la un loc constitue opera nedesăvârșită, dar cu atât mai plină de străluciri a luptătorului.

La 1874 își ia diploma și se așează ca avocat în *Lugoj*. O carieră, care ucide atâtea porniri curate, trezind pofta lacomă după plăceri mărunte. *Brediceanu* însă nu s'a lăsat ademenit de ele.

Prin cultura largă, pria-munca desinteresată și prin darul de vorbă limpede și hotărâtă, *Brediceanu* a știut să se ridice repede de asupra vieții strâmte și goale a unui orașel, și să-și merite rolul de conducător, pe care i-l încredință un ținut întreg. De-acî în colo până la ceasul morții *Brediceanu* a rămas „fruntea“ Bănățului românesc.

Dela organizarea partidului național român până la 1892 *Brediceanu* a fost membru în comitetul central. Și aici, ca în toate mișcărilor noastre politice, când figura energică, dar plină de bunătate a lui *Brediceanu* nu putea să lipsească, frumoasele lui cunoștințe juridice și literare, și spiritul său viu, nu puteau să fie apreciate îndeajuns.

În semn de recunoștință și de marea încredere ce o aveau în el, românii din Bănat au încercat în mai multe rânduri să-l aleagă deputat.

După decretarea pasivității parlamentare, activitatea lui s'a restrâns într'un cerc mai mic, dar va rămânea, încă multă vreme, vie în gândul nostru,

lupta pe care au desfășurat-o bănățenii, în frunte cu *Brediceanu*, în cogregația comitatului Caraș-Severin. De aceea, la 1906, când a eșit din pasivitate, și s'a ales deputat în cercul Oraviței, vestea asta a fost primită cu o sinceră bucurie de toți românii.

Dar adevărată recunoștință i-se cuvine pentru munca săvârșită în afară de cadrele oficioase ale partidului. Ca apărător în procesele politice intentante ziarele noastre, ca sfătuitor blând al celor lipsiți de învățătură, ca avocat, care nu și-a căutat mai întâi de interesele sale propii, și ca un spijinitor și prețin devotat al poporului, numele lui *Brediceanu* va fi totdeauna rostit cu pietate.

Cu aceeași însuflețire a muncit *Brediceanu* și pentru înaintarea noastră culturală. El era membru — nu numai cu trupul, dar mai ales cu sufletul — la toate societățile noastre de cultură. Din ținerețele lui ne-au rămas și câteva scereri ușoare (*Piatra credinței*, *Juni bătrâni*), cari, dacă azi nu se mai cetesc, ele sunt totuși o probă prețioasă pentru cunoașterea mai de aproape a acestui temperament viou.

Brediceanu eră unul din acei bătrâni, tot mai rari, cari mai aveau o individualitate senină, și știa să vorbiască frumos și dulce cu toată lumea.

Ne doare, că prea curând a fost chemat la odihna de veci, pentrucă putea încă mult să muncească și mult bine putea încă să aducă munca sa pe seamna poporului român, pe care atât de mult l-a iubit. Dar dacă așa a fost voia celui Atotputernic, nu avem decât să ne plecăm în fața voinței cerești și decedatului să-i dorim odihnă ușoară în lăcașurile dreptilor, iar întristatei familiei, bisericeii și neamului, deopotrivă păgubiți prin pierderea aceasta mare, tărie, ca să poată suportă cu creștinească răbdare greaua lovitură ce li-s'a dat!...

Telegrame de condolență.

Au sosit între altele și următoarele telegrame la familia *Brediceanu*:

Dr. Dobrin avocat

Lugoj.

Preadureros atins prin neașteptata veste a decedării lui *Coriolan Brediceanu*, valorosul fiu al bisericeii și neamului nostru, bunul părinte al familiei sale, Te rog a predă familiei condolențele mele sincere.

Episcopul Ioan.

Sibiu. Adresându-ți și adâncă mea condolență la decedarea vrednicului dtale soț, — rog cerul să vă aline marea durere.

Mețianu, mitropolit.

P. C. Sa dl director seminarial R. R. *Ciorogariu*, a trimis următoarea telegramă:

Doamna văd. Brediceanu

Lugoj.

Adânc sguđuit în suflet de pierdere ce toți o simțim, implor mângăierea Cerului asupra d-voastră.

Ciorogariu.

Dl *Nicolae Oncu*, adânc consternat a trimis următoarea depeșă.

Văd. Brediceanu

Lugoj.

Stau frânt de durere și nu am destule lacrimi să plâng nobilul D-voastră soț, acestui mare suflet de român și drag prietin al meu.

Nicolae Oncu.

Birchis. Adânc mișcat de trista veste, vă exprim cele mai călduroase condolențe. Pierderea neuitatului d-voastră soț, acest bărbat distins al neamului nostru. Întreg poporul român o va deplânge împreună cu d-voastră. D-zeu să vă mângăie.

Alex. Mocsonyi

† Moartea Mitropolitului Primat al României.

Odată cu bubuiturile tunurilor cari anuțau Capitalei Române aniversarea semicentenarului unirei, s'a răspândit vestea loviturii ce a îndurat-o biserica autocefală română prin moartea Mitropolitului Primat.

I. P. S. Sa Mitropolitul Primat Iosif Gheorghian după o boală grea, de care a suferit mult în ultimul timp, cu toate îngrijirile și dragostea de care să vedea încunjurat mai ales din partea membrilor familiei regale cu toate că operația la care s'a supus, a reușit foarte bine, așa că nimeni nu să așteptă la acest repede sfârșit Vineri după miezul nopții s'a strămutat la cele eterne.

Îndată ce s'a răspândit vestea morții, publicul Bucureștilor din toate colțurile s'au îndreptat spre dealul Mitropoliei, unde a fost un adevărat pelegrinaj, care a durat întreaga zi și noapte. Între vizitatori au fost și A. S. R. Principele Ferdinand A. S. R. Principele Carol și membrii ministerului.

Notite biografice.

Gheorghian G. Iosif Mitropolitul Ungro-Vlahiei și Primat al României s'a născut în Botoșani în 1829 August în 29. Dânsul moare în etate de 79 ani și 5 luni.

Este fiul preotului Gheorghe fost slujitor al bisericii Sf. Vineri din Botoșani și al prezbiterii Maria. Studiile sale le-a făcut la școala Sfinții Trei Ierarhi și Academia din Iași, a fost diacon la capela română din Paris urmând și cursurile dela Sorbona. Întors în țară la 1863 s'a hirotonit preot și s'a ales egumen al mănăstirii Teodoseiu, la 1865 a fost consacrat arhiepiscop la Iași, iar la 1867 fu numit episcop de Huși, de cătră Domnitorul Cuza, la 1879 fu ales episcop al Dunării de jos, iar în 1886 Mitropolitul Primat.

În 1893 și-a dat demisia, retrăgându-se la mănăstirea Căldărușeni revenind iarăși la 1896 în demnitatea ce ocupase după demisia lui Ghenadie Petrescu și păstorind până în prezent.

Pe tărâmul literar s'a distins, atât prin scrieri originale ca: expunerea doctrinei ortodoxe, viața repausaților, Viața Sf. Vasile, Epistole pastorale etc. cât și prin traduceri de o importanță deosebită precum: Istoriile bisericești de Eusebiu Lozomen și Teodoret, Viața lui Isus de P. Didon și altele.

I. P. S. Sa în afară de ordinele eclesiastice ce le are, mai posedă și următoarele decorații:

Marele cordon al ordinului Regele Carol I.

Marea Cruce, în gradul de comandor al Stelei României.

Ordinul Sfânta Ana cl. I.

Benemeriti cl. I.

Răsplata muncii pentru biserică;

Marele cordon al principelui bulgar etc.

CRONICA.

Ziua de Trei Ierarhi este pentru diecează o zi de sărbătoare, pentru că e ziua onomastică și aniversarea alegerii Prea sfințitului nostru episcop I. Papp. În acest

an credincioșii n'au avut plăcerea de a-și exprima în persoană felicitările pentru că Prea Sfințitul zace bolnav în urma unei grave răceli. — Cu toate aceste lumea s'a prezintat la curtea episcopoească, unde s'a înscris pe lista gratulanților. Îi urăm și noi bunului nostru Arhiepiscop mulți ani fericiți.

Sărbători păgânești. Sfântul Sinod al României a fost încredințat o comisiune să studieze chestiunea sărbătorilor păgânești ce le ține poporul nostru. Această comisiune, în sesiunea din toamna trecută a propus să se adresează o pastorală poporului dela sate, în care să fie îndemnat acesta a să lăsă de credința aceasta deșartă, dându-i-să tot odată explicații, ce fel de sărbători se fie ținute. Preoților să impune îndatorirea să instrueze poporul despre aceasta în biserică și la toate ocaziunile potrivite, iar despre activitatea lor fiecare să facă raport, amenințându-să cu supunziune dela oficiu și beneficiu, pe oarecare vreme, cei ce vor dovedi indiferentism cătră aceasta slujbă a lor.

Logodnă. Dl. Dr. Lazar Iacob profesor la siminarul nostru din Arad s'a fidațat cu dragălașa D-șoară Cornelia Moldovan. Le dorim noroc și flori și soare.

Călindarul vechiu și nou. Să știe câte greutate aduce cu sine faptul, că unii avem un calendar, alții altul. Statul turcesc și rusesc au primit mai nou și ele calendarul gregorian. Cu aceste state înpreună s'a arătat dorința, ca biserica răsăriteană, să primească și ea calendarul cel nou, ca fiind dovedit prin știință, că răspunde mai bine vremurilor după cursul soarelui. Patriarhul Ioachim III, a și făcut întrebare cătră toți capii bisericilor răsăritene că voirear să primească calendarul cel nou? Biserica din Grecia România și Serbia au răspuns, că e de trebuință pentru biserica răsăriteană să rămână pe lângă folosirea calendarului ei cel vechi (Iulian).

Concurs.

Pe baza rezoluției Ven. Conz. Nr. 2587/1908 și în urma publicării prime de concurs fără rezultat, prin aceasta se publică din nou concurs pentru parohia a doaua vacantă de *clasa I* din *Taut*, cu termen de **30 zile** dela prima publicare, pe lângă următoarele emolumente:

1. Jumătate sesie pământ parohial extravilan. 2. Pentru bir 200 cor., în bani gata dela cult. 3. Stolele îndatinate anume: dela botez 80 fileri, molitva 14 fil., feștanie 26 fieri, dela cununii 2 cor., dela înmormântări până la 7 ani 2 cor., dela 7—5 ani 4 cor., iar dela 15 ani în sus 6 cor., având preotul pentru această plată a săvârși și slujba eșirii sufletului și sfințirea casei, pentru cetirea unui evangelist (stălp) cu liturgie și sfințirea casei va avea 12 cor., fiecare evanghelie pe drum 4 fil., la pomeni 6 fil., dela alte servicii obveniente și extrase, după uzul local anterior. 4. Congrua pentru cl. I 1329 cor., 80 fil.

Doritorii de a ocupa această parohie sunt poștiți a-și înainta recursurile lor ajustate regulamentar la oficiul protoprezviteral în Buttyin cu observarea §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii, având a se prezenta în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Trăian I. Magier* protoprezviter.

—□—

2—3

Pentru deplinirea parohiei *Jaca* (Zsáka) devenită vacantă prin strămutare, prin aceasta să scrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala“.

Emolumintele sunt: 1) Casa parochială cu supraedificatele și intravilan, 2.) Pământul parochial arător și fânaș dinpreună cu competența de pășune 28 jug. 1338 □. 3.) Competința de bir, 15 cub. grâu de pâne, 4) Ștolele dela funcțiunile obveninde după uzul din trecut. 5.) Intregirea dela stat 1310 Cor 40 fil. pentru preoți cu 8 clase.

Contribuțiunea erarială după pământul parohial o solvește comuna bisericească. Alegându-l preot va avea să catehizeze la școala eventual la școalele din loc, precum și a conduce socoțile bisericești-scolare, fundationale precum și toate afacerile scripturistice ale parohiei, fără a pretinde pentru acestea lucrări, altă remunerațiune dela parohie ori dieceză.

În fine să notează că preotul alegând va avea să rebonifice fostului paroh, de prezinte protopop al Vașcăului, pentru investiriile făcute de acesta la parohie, suma de 100 cor.

Parohia fiind de clasa *primă* (I) dela recurenți să recere cvalificațiunea prescrisă în §-17 p. I al Regulamentului pentru parohii. Recursele ajustate cu documentele originale de cvalificațiune sunt a să inainta Prea Onor. oficiu protopopesc în Oradea mare; iar recurenții vor avea să se prezinte cu observarea §-ului 20 din Regulament în vre-o Duminică ori sărbătoare în s. biserică din loc spre ași arăta desteritatea omiletică și rituală.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Pacala, protopop.*

—□—

2 3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresți dela școala confesională din *Monoștur* (protoprezviteratul Timișorii), devenită vacantă prin pensionarea învățătorului Nicolae Luchin se escrie concurs cu termin de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan.

Emolumentele anuale sunt: 1) în număr 1000 (una mie) coroane, ce se vor răspunde din cassa cultului; 2) pentru conferința și scripturistică 20 cor.; 3) locuință în natură: 2 chilio o cuină și o cămară; 4) din intravilanul pe care e zidită școala, afară de curte, teritorul îngrădit $\frac{1}{4}$ jugher grădină; 5) dela înmormântări unde va fi poftit una cor.; 6) cvincvenalul legal la timpul său se va cere dela stat. 7) pentru curatorat și încălzitul salei de învățământ se va îngriji parohia.

Dela recurenți se cere cvalificațiunea prescrisă și daclarațiunea, că de când reflectează la cvincvenal și la câte cvincvenale e îndreptățit prin lege? Alesul va fi obligat a conduce strana regulat, precum și a instrui elevii dela școala sa în cântările ceremoniale, fără altă remunerație.

Recursele ajustate cu documentele de lipsă și adresate comitetului parohial sunt a se inainta la Prea On. Oficiu protoprezviteral în Timișoara (Temesvár) și vor avea să se prezinte în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică spre ași arăta desteritatea în cântare și în tipic.

Dat din ședința comitetului parohial, ținută în Monoștur la 17/30 Ianuarie 1909.

Comitetul parohial.

Cu consenzul protoprezviterului: *Dr. Tr. Putici*, inspector de școale.

—□—

2—3

Pe baza încuviințării Ven. Conzistor gr.-or. rom. din Arad, de dto 12/25 Aug. Nr. 5082/1908, prin aceasta se escrie concurs, cu termin de **30 zile**, dela prima publicare în „Biserica și Școala“, pentru capelania temporală de **clasa II.** din **Buzad**, sistemizată pe lângă veteranul paroh *Andrei Popovici* de acolo. Emolumin-

tele împreunate cu acest post sunt: 1) jumătate din toate venitele parohiei și unume: a) sesiunea parohială, b) birul preoțesc de fiecare număr de casă 15 l. grâu, c) stolele usuate, d) cuartir în casa bisericii împreună cu grădină de legumi. — Alesul va suportă din al său dările publice, după cvota ce o va beneficia.

Doritorii de a ocupa acest post, sunt avizați să-și sustearnă recursele lor instruate cu documentele prescrise în alinia a doua a §-lui 17. din Reg. pentru parohii, adresate comitetului par. din Buzad, pe calea oficiului par. protopopesc din Lipova (Lippa).

În terminul susindicat, pe lângă observarea dispozițiunii din §. 20 a suscitatalui Regulament, reflectanții vor avea a se prezentă în vre-o Duminică ori sărbătoare în sfta biserică din Buzad, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și oratorie.

Buzad, 8/21 Sept. 190 . .

Andrei Popovici m. p.,
preș. com. par.

Ioan Luca m. p.,
not. com. par.

În conțelegere cu *Ioan Cimponeriu* m. p., adm. protop.

—□—

3—3

Pe baza rezoluțiunii Ven. Conzistor dto 23 Decembrie 1908 Nrul 8169/908. se escrie concurs cu termin de **30 zile** dela prima publicare în organul diecezan, pentru îndeplinirea parohiei devenită vacantă în **Ghiroda**, (prezbiteratul Timișoarii) în urma trecerii la cele vecinice a parohului *Ioan Pop*.

Beneficiul parohial se compune din folosirea sesiunii parohiale și a căsii parohiale. după cari alesul va avea să poarte dările publice, apoi din stola normată și din birul uzitat dinpreună cu întregirea dotației preoțești dela stat conform stabilirii coalelor de fasiune. Văduva preoteasă se bucură de drepturile din §. 12 din Regulamentul pentru parohii.

Dela recurenți, se cere cvalificațiunea prescrisă în §. 17, alinea primă a Regulamentului pentru parohii. Reflectanții vor avea să se prezinte în s. biserică din loc cu observarea §. 20, din Regulamentul pentru parohii, spre a-și arăta desteritatea în rituale și în omiletică. Recursele sunt a se inainta la Prea On. oficiu pprezbiteral în Timișoara-Fabric (Temesvár-Gyárvaros).

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Ghiroda, la 15/28 Nov. 1908.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb. *Dr. Tr. Putici*.

Pe baza încuviințării Ven. Conzistor aradan de sub Nr. 3036. B. 1908, pentru îndeplinirea parohiei vacantă **T.-Cărand** de a **II-a clasă** se publică concurs cu termin de alegere la **30 zile** dela prima publicare.

Dotațiunea constă: 1) 12 iug. catastr. pământ arător cu compet. de pășunat și pădure. 2) dela 130 căsi câte jumătate măsură cucuruz, ca bir. 3) stolele: îngropăciune mare, cu deslegare 8 cor., îngropăciune mică 2 cor., botez 1 cor., feștanie 40 fil. 4) întregirea dotațiunii dela stat la cel fără VIII. clase: 389 cor 21 fil. în care e socotit și relutul de cuartir.

Alegându preot conform §-lui 12 din Regulamentul pentru parohii, jumătate din beneficiul său va avea al da orfanilor decedatului preot *Andrei Marchiș* până la împlinirea anului dela moartea acestuia.

Reflectanții documentele lor adresate comitetului parohial, au a-le inainta la subscrisul în F.-Györög, având până la alegere a se prezentă la sf. biserică din Cărand spre a cântă, predică ori celebră

Comitetul parohial.

În conțelegere cu *Petru Scrb* m. p., protopop.